

U S T A W A

z dnia 21 sierpnia 1997 r.

Prawo o ustroju sądów wojskowych

Rozdział 1

Przepisy ogólne

Opracowano na podstawie: t.j. Dz. U. z 2012 r. poz. 952, z 2013 r. poz. 448, 1247, z 2014 r. poz. 188, 512.

Art. 1. § 1. Sądy wojskowe sprawują w Siłach Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej wymiar sprawiedliwości w sprawach karnych w zakresie przewidzianym w ustawach oraz orzekają w innych sprawach, jeżeli zostały one przekazane do ich właściwości odrębnymi ustawami.

§ 2. W wypadkach przewidzianych w ustawach sądy wojskowe sprawują wymiar sprawiedliwości w sprawach karnych w stosunku do osób nienależących do Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej.

Art. 2. Do sądów wojskowych oraz żołnierzy pełniących służbę w tych sądach mają zastosowanie przepisy dotyczące jednostek wojskowych i żołnierzy w czynnej służbie wojskowej, jeżeli ustawa nie stanowi inaczej.

Art. 3. § 1. Sądami wojskowymi są wojskowe sądy okręgowe i wojskowe sądy garnizonowe.

§ 2. (uchylony).

§ 3. Minister Obrony Narodowej w porozumieniu z Ministrem Sprawiedliwości, po zasięgnięciu opinii Krajowej Rady Sądownictwa, w drodze rozporządzenia, tworzy i znosi sądy wojskowe oraz określa ich siedziby i obszary właściwości, mając na względzie potrzebę zapewnienia racjonalnej organizacji sądownictwa wojskowego przez dostosowanie liczby sądów, ich wielkości i obszarów właściwości do rozmieszczenia Sił Zbrojnych, realizującej zasadę dostępu do sądu i uwzględniającej ekonomię postępowania sądowego, w celu zagwarantowania realizacji prawa do rozpoznania sprawy w rozsądnym terminie, a także biorąc pod uwagę potrzeby Sił Zbrojnych w przypadku ogłoszenia mobilizacji i w czasie wojny.

§ 4. Kierując się kryteriami i celem, o których mowa w § 3, Minister Obrony Narodowej w porozumieniu z Ministrem Sprawiedliwości, w drodze rozporządzenia, może tworzyć i znosić wydziały zamiejscowe wojskowych sądów garnizonowych.

§ 5. (uchylony).

§ 6. (uchylony).

Art. 4. § 1. Działalność sądów wojskowych jest finansowana z wyodrębnionych środków budżetowych Ministerstwa Obrony Narodowej.

§ 2. Minister Obrony Narodowej, jako dysponent części budżetowej, nie jest uprawniony do dokonywania przeniesień, o których mowa w art. 171 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz. U. Nr 157, poz. 1240, z późn. zm.¹⁾), jeżeli powodowałyby to zmniejszenie wydatków w rozdziale klasyfikacji wydatków dotyczących sądów wojskowych.

§ 3. Organami kierującymi gospodarką finansową sądów wojskowych są prezesi tych sądów.

§ 4. Projekty planów finansowych oraz plany finansowe dla sądów wojskowych opracowują prezesi tych sądów, według zasad określonych w odrębnych przepisach o finansach publicznych, które Minister Sprawiedliwości przedkłada Krajowej Radzie Sądownictwa, a ta na ich podstawie składa wniosek do Ministra Obrony Narodowej o opracowanie dochodów i wydatków sądów wojskowych.

§ 5. Organy wymienione w § 4 są związane założeniami, o których mowa w art. 138 ust. 1 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych.

§ 6. Minister Obrony Narodowej w porozumieniu z Ministrem Sprawiedliwości i ministrem właściwym do spraw finansów publicznych określi, w drodze rozporządzenia, szczegółowe zasady planowania i prowadzenia gospodarki finansowej i działalności inwestycyjnej sądów wojskowych.

Art. 5. § 1. Nadzór nad działalnością sądów wojskowych w zakresie orzekania sprawuje Sąd Najwyższy.

§ 2. Zwierzchni nadzór nad sądami wojskowymi w zakresie organizacji i działalności administracyjnej sprawuje Minister Sprawiedliwości.

¹⁾ Zmiany wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2010 r. Nr 28, poz. 146, Nr 96, poz. 620, Nr 123, poz. 835, Nr 152, poz. 1020, Nr 238, poz. 1578 i Nr 257, poz. 1726 oraz z 2011 r. Nr 185, poz. 1092, Nr 201, poz. 1183, Nr 234, poz. 1386, Nr 240, poz. 1429 i Nr 291, poz. 1707.

§ 3. Nadzór w zakresie czynnej służby wojskowej żołnierzy pełniących służbę w sądach wojskowych sprawuje Minister Obrony Narodowej.

§ 4. (uchylony).

§ 5. (uchylony).

§ 6. (uchylony).

Art. 6. Minister Sprawiedliwości przedstawia Prezydentowi Rzeczypospolitej Polskiej i Krajowej Radzie Sądownictwa informację o działalności sądów wojskowych.

Art. 7. § 1. Sądy wojskowe rozpoznają sprawy w swojej siedzibie, z zastrzeżeniem § 2 i 3.

§ 2. Jeżeli wymaga tego dobro wymiaru sprawiedliwości, sądy wojskowe mogą rozpoznawać sprawy lub pełnić inne czynności poza swoją siedzibą, a w razie konieczności i poza obszarem swojej właściwości, w tym również – jeżeli umowa międzynarodowa tak stanowi – poza granicami Rzeczypospolitej Polskiej.

§ 3. W wypadku określonym w § 2 rozpoznawanie spraw karnych na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej odbywa się tylko w siedzibach sądów wojskowych lub sądów powszechnych.

Art. 7a. Osoby pozostające ze sobą w stosunku pokrewieństwa w linii prostej lub powinowactwa w linii prostej albo w stosunku przysposobienia, małżonkowie oraz rodzeństwo nie mogą być sędziami w tym samym sądzie.

Art. 8. § 1. W wypadkach, w których ustawy przewidują wniesienie do sądu wojskowego środka odwoławczego od orzeczeń lub decyzji wydanych przez organy wojskowe, sprawę rozpoznaje wojskowy sąd garnizonowy obejmujący swoją właściwością jednostkę wojskową, w której żołnierz pełni czynną służbę wojskową lub pracownik jest zatrudniony, jeżeli te ustawy nie stanowią inaczej.

§ 2. W sprawach, o których mowa w § 1, jeżeli ustawy nie stanowią inaczej, stosuje się odpowiednio przepisy Kodeksu postępowania karnego dotyczące postępowania odwoławczego.

Rozdział 2

Samorząd sędziowski i organy sądów

Art. 9. Organem samorządu sędziowskiego jest Zgromadzenie Sędziów Sądów Wojskowych.

Art. 10. § 1. Zgromadzenie Sędziów Sądów Wojskowych, zwane dalej „Zgromadzeniem”, tworzą sędziowie sądów wojskowych.

§ 2. Zgromadzeniu przewodniczą – na przemian – prezesi wojskowych sądów okręgowych. Kadencja przewodniczącego trwa 2 lata.

§ 3. Do zadań Zgromadzenia należy:

- 1) przedstawianie Krajowej Radzie Sądownictwa kandydatów na stanowiska sędziów wojskowych sądów garnizonowych oraz wojskowych sądów okręgowych;
- 2) wybór członka Krajowej Rady Sądownictwa;
- 3) wybór członków kolegiów wojskowych sądów okręgowych;
- 4) (uchylony);
- 5) wybór kandydatów na rzecznika dyscyplinarnego i wybór zastępcy rzecznika dyscyplinarnego;
- 6) wysłuchanie informacji Ministra Sprawiedliwości o działalności sądów wojskowych oraz wyrażanie opinii w tym zakresie;
- 7) podejmowanie działań w zakresie doskonalenia kwalifikacji zawodowych sędziów i działalności sądów wojskowych;
- 8) wypowiadanie się w sprawach obowiązków i praw sędziów;
- 9) wyrażanie opinii w sprawach zgłoszonych przez Krajową Radę Sądownictwa, Ministra Sprawiedliwości oraz Ministra Obrony Narodowej.

§ 4. Do wyboru oraz wyrażania opinii, o których mowa w § 3, wymagana jest obecność przynajmniej dwóch trzecich liczby członków Zgromadzenia, a uchwały w tych sprawach zapadają bezwzględną większością głosów.

§ 5. Głosowanie jest tajne w sprawach, o których mowa w § 3 pkt 1–5, a ponadto jeżeli żądanie takie zgłosi chociażby jeden z obecnych członków Zgromadzenia.

§ 6. Sędziowie sądów wojskowych są obowiązani brać udział w posiedzeniach Zgromadzenia.

§ 7. Zgromadzenie zbiera się co najmniej raz w roku. Posiedzenie Zgromadzenia zwołuje jego przewodniczący z własnej inicjatywy, na wniosek Ministra Sprawiedliwości, Ministra Obrony Narodowej, albo na wniosek jednej piątej liczby członków Zgromadzenia.

§ 8. Szczegółowy tryb odbywania posiedzeń Zgromadzenia Sędziów Sądów Wojskowych określa regulamin uchwalony przez Zgromadzenie.

Art. 10a. Organami sądów wojskowych są:

- 1) w wojskowych sądach okręgowych – prezes sądu oraz kolegium wojskowego sądu okręgowego;
- 2) w wojskowych sądach garnizonowych – prezes sądu.

Art. 11. § 1. Prezes wojskowego sądu okręgowego i prezes wojskowego sądu garnizonowego, zwani dalej „prezesami sądów wojskowych”, kierują działalnością sądu oraz są przełożonymi sędziów i pozostałego składu osobowego danego sądu.

§ 2. Prezesa sądu wojskowego zastępuje wyznaczony zastępca lub sędzia.

§ 3. Prezesa wojskowego sądu okręgowego i jego zastępcę powołuje i odwołuje, spośród sędziów wojskowych sądów okręgowych, Minister Sprawiedliwości w porozumieniu z Ministrem Obrony Narodowej.

§ 4. Prezesa wojskowego sądu garnizonowego i jego zastępcę powołuje i odwołuje, spośród sędziów sądów wojskowych, Minister Sprawiedliwości w porozumieniu z Ministrem Obrony Narodowej.

§ 5. Prezes sądu wojskowego i jego zastępca może być odwołany przez Ministra Sprawiedliwości w porozumieniu z Ministrem Obrony Narodowej w przypadku:

- 1) rażącego niewywiązywania się z obowiązków służbowych;
- 2) gdy dalsze pełnienie funkcji z innych powodów nie da się pogodzić z dobrem wymiaru sprawiedliwości.

§ 6. Odwołanie prezesa sądu wojskowego albo jego zastępcy następuje po zasięgnięciu opinii Krajowej Rady Sądownictwa. Zamiar odwołania, wraz z pisemnym uzasadnieniem, Minister Sprawiedliwości w porozumieniu z Ministrem Obrony Narodowej przedstawia Krajowej Radzie Sądownictwa w celu uzyskania opinii. W przypadku, o którym mowa w § 5 pkt 2, negatywna opinia Krajowej Rady Sądownictwa jest dla Ministra Sprawiedliwości wiążąca.

§ 7. Jeżeli Krajowa Rada Sądownictwa, w terminie miesiąca od przedstawienia zamiaru odwołania prezesa sądu wojkowego albo jego zastępcy, opinii nie wyda, uważa się, że opinia jest pozytywna.

§ 8. W razie złożenia przez prezesa sądu wojkowego albo jego zastępcy rezygnacji z pełnionej funkcji, Minister Sprawiedliwości w porozumieniu z Ministrem Obrony Narodowej odwołuje go bez zasięgnięcia opinii, o której mowa w § 6.

Art. 12. § 1. Kolegium wojkowego sądu okręgowego, zwane dalej „kolegium”, składa się z czterech do ośmiu członków, wybranych spośród sędziów orzekających w sądach działających na obszarze właściwości wojkowego sądu okręgowego.

§ 2. Przewodniczącym kolegium jest prezes wojkowego sądu okręgowego, a w razie jego nieobecności – zastępca przewodniczącego, wybrany przez kolegium spośród jego członków.

§ 3. Kadencja kolegium trwa 2 lata.

Art. 13. § 1. Do zadań kolegium należą sprawy niezastrzeżone w ustawie do wyłącznej właściwości Zgromadzenia, a w szczególności:

- 1) przedstawianie Zgromadzeniu opinii o kandydatach na stanowiska sędziów sądów wojkowych;
- 2) wyrażanie opinii w sprawach wyznaczania na stanowiska służbowe prezesów sądów wojkowych i ich zastępców;
- 3) opiniowanie wniosków o przeniesienie sędziego na inne miejsce służbowe;
- 4) wyrażanie opinii w sprawach przedstawionych przez Krajową Radę Sądownictwa, Ministra Sprawiedliwości, Ministra Obrony Narodowej oraz przez prezesa wojkowego sądu okręgowego;
- 5) wypowiadanie się w przypadkach zachowań sędziów naruszających zasady etyki;
- 6) wyrażanie zgody na delegowanie sędziego wojkowego sądu garnizonowego przez prezesa wojkowego sądu okręgowego.

§ 2. Do podjęcia uchwał wymagana jest obecność przynajmniej dwóch trzecich członków kolegium. Uchwały kolegium zapadają większością głosów, przy czym w razie równej liczby głosów decyduje głos przewodniczącego.

§ 3. Kolegium zbiera się w zależności od potrzeb, nie rzadziej niż raz na pół roku.

§ 4. Posiedzenia kolegium zwołuje jego przewodniczący z własnej inicjatywy lub na wniosek jednej trzeciej członków kolegium.

Rozdział 3

Nadzór i administracja sądowa

Art. 14. § 1. Prezesi sądów wojskowych wykonują czynności nadzoru służbowego i administracji sądowej przewidziane w przepisach postępowania sądowego oraz w regulaminach urzędowania, a także inne czynności określone w ustawach i odrębnych przepisach.

§ 2. W zakresie, o którym mowa w § 1, prezesi wojskowych sądów garnizonowych podlegają prezesom właściwych wojskowych sądów okręgowych, a prezesi tych sądów – Ministrowi Sprawiedliwości.

§ 3. Prezesi sądów wojskowych mogą zlecać poszczególne czynności nadzoru służbowego i administracji sądowej swoim zastępcom, a w szczególnych przypadkach – sędziom.

§ 4. Prezes sądu wojskowego wyznacza sędziego do sprawowania nadzoru penitencjarnego.

Art. 15. § 1. Osoby powołane do kierowania i nadzoru nad działalnością administracyjną sądów wojskowych mają prawo wglądu w czynności tych sądów, mogą żądać wyjaśnień oraz usunięcia uchybień. Minister Sprawiedliwości oraz prezesi sądów wojskowych mogą uchylać zarządzenia administracyjne niezgodne z prawem albo naruszające sprawność postępowania sądowego lub z innych powodów niecelowe.

§ 2. Sędziowie wykonujący czynności, o których mowa w § 1, mogą być obecni na rozprawie toczącej się z wyłączeniem jawności.

§ 3. W razie stwierdzenia uchybienia w zakresie sprawności postępowania sądowego, Minister Sprawiedliwości oraz prezesi sądów wojskowych mogą zwrócić na nie, na piśmie, uwagę i żądać usunięcia skutków tego uchybienia. Sędzia, którego dotyczy zwrócona uwaga może, w terminie 7 dni, złożyć pisemne zastrzeżenie do organu, który zwrócił uwagę, co nie zwalnia go od obowiązku usunięcia skutków uchybienia.

§ 3a. W razie złożenia zastrzeżenia organ, o którym mowa w § 3, uchyla uwagę albo przekazuje sprawę do rozpoznania sądowi dyscyplinarnemu.

§ 3b. W przypadku przewidzianym w § 3a, sąd dyscyplinarny wydaje postanowienie po wysłuchaniu rzecznika dyscyplinarnego oraz sędziego, chyba że nie jest to możliwe. Na postanowienie odmawiające uwzględnienia zastrzeżenia sędziemu przysługuje zażalenie. Zażalenie rozpoznaje ten sam sąd dyscyplinarny w innym równorzędnym składzie.

§ 4. Minister Sprawiedliwości może zwrócić prezesowi lub zastępcy prezesa sądu wojkowego pisemną uwagę, jeżeli stwierdzi uchybienia w zakresie kierowania sądem albo sprawowania przez prezesa przysługującego mu nadzoru nad działalnością administracyjną sądów wojkowych.

§ 5. Uprawnienia określone w § 4 przysługują Ministrowi Obrony Narodowej odnośnie do nadzoru w zakresie czynnej służby wojkowej żołnierzy pełniących służbę w sądach wojkowych.

Art. 16. Czynności z zakresu nadzoru i administracji sądowej, o których mowa w art. 5 § 2 i 3, art. 14 § 1 i 3 oraz w art. 15, nie mogą wkraczać w dziedzinę, w której sędziowie są niezawisli.

Art. 17. § 1. W sądach wojkowych działają sekretariaty oraz inne komórki organizacyjne, które tworzy prezes sądu wojkowego.

§ 2. Zasady wyznaczania żołnierzy zawodowych i pracowników cywilnych na stanowiska w sekretariatach i innych komórkach organizacyjnych sądów wojkowych oraz kwalifikacje wymagane do objęcia stanowisk określają odrębne przepisy.

Art. 18. § 1. Minister Sprawiedliwości w porozumieniu z Ministrem Obrony Narodowej określa, w drodze rozporządzenia:

- 1) organizację sądów wojkowych oraz ustala regulamin wewnętrzny urzędowania tych sądów;
- 2) szczegółowy tryb wykonywania nadzoru, o którym mowa w art. 5 § 2, art. 14 i art. 15;
- 3) szczegółowe zasady archiwizacji, niszczenia i przekazywania właściwym archiwom państwowym akt spraw sądowych.

§ 1a. Minister Sprawiedliwości w porozumieniu z Ministrem Obrony Narodowej określi, w drodze zarządzenia, organizację i zakres działania sekretariatów sądowych oraz innych działów administracji sądowej.

§ 2. Minister Obrony Narodowej w porozumieniu z Ministrem Sprawiedliwości określa, w drodze rozporządzenia, sposób wykonywania nadzoru, o którym mowa w art. 5 § 3.

§ 3. Minister Sprawiedliwości w porozumieniu z Ministrem Obrony Narodowej określa, w drodze rozporządzenia, liczbę sędziów w sądach wojskowych, mając na względzie konieczność prawidłowej organizacji sądów wojskowych oraz potrzebę zapewnienia sprawności postępowania sądowego.

§ 4. (uchylony).

Rozdział 4

Sędziowie sądów wojskowych

Art. 19. § 1. Wojskowy sąd garnizonowy składa się z sędziów tego sądu.

§ 2. Wojskowy sąd okręgowy składa się z sędziów tego sądu.

Art. 20. Sędziowie sądów wojskowych w zakresie orzekania są niezawisli i podlegają tylko ustawom.

Art. 21. § 1. Sędzia sądu wojskowego jest obowiązany postępować zgodnie ze ślubowaniem sędziowskim oraz stale podnosić kwalifikacje zawodowe.

§ 2. Sędzia sądu wojskowego powinien w służbie i poza służbą strzec powagi stanowiska sędziowskiego i unikać wszystkiego, co mogłoby przynieść ujmę godności sędziego lub osłabiać zaufanie do jego bezstronności.

§ 3. W okresie zajmowania stanowiska sędzia sądu wojskowego nie może należeć do partii politycznych ani brać udziału w żadnej działalności politycznej.

Art. 22. § 1. Sędzią sądu wojskowego, zwanym dalej „sędzią”, może być oficer pełniący zawodową służbę stałą, który:

- 1) korzysta z pełni praw cywilnych i obywatelskich;
- 2) jest nieskazitelnego charakteru;
- 3) ukończył wyższe studia prawnicze w Polsce i uzyskał tytuł magistra lub zagraniczne uznane w Polsce;
- 4) (uchylony);

- 5) złożył egzamin sędziowski lub prokuratorski;
- 6) ukończył aplikację sędziowską w Krajowej Szkole Sądownictwa i Prokuratury lub pracował w charakterze asesora prokuratorskiego co najmniej trzy lata;
- 7) ukończył 29 lat.

§ 2. (uchylony).

§ 3. Wymagania określone w § 1 pkt 4–6 nie dotyczą:

- 1) profesorów i doktorów habilitowanych nauk prawnych w polskich szkołach wyższych, w Polskiej Akademii Nauk oraz w innych placówkach naukowych i naukowo-badawczych;
- 2) osób, które zajmowały stanowiska sędziów, prokuratorów, wiceprokuratorów i podprokuratorów;
- 3) adwokatów, radców prawnych oraz notariuszy, którzy wykonywali ten zawód co najmniej przez 3 lata, a także osób, które, przez taki sam okres, zajmowały stanowiska: prezesa, wiceprezesa, starszego radcy lub radcy Prokuraturii Generalnej Skarbu Państwa.

Art. 22a. § 1. Kandydaci na stanowiska sędziów sądu wojskowego spełniający warunki, o których mowa w art. 22, są powoływani do zawodowej służby wojskowej pełnionej jako służba stała na podstawie dobrowolnego zgłoszenia się do tej służby, po odbyciu szkolenia wojskowego i zdaniu egzaminu na oficera.

§ 2. Do odbycia szkolenia wojskowego, o którym mowa w § 1, powołuje, na wniosek Ministra Sprawiedliwości, organ uprawniony do powoływania do służby kandydackiej na podstawie odrębnych przepisów, określając miejsce szkolenia.

§ 3. Kandydaci na stanowiska sędziów, o których mowa w § 1, są mianowani na stopień wojskowy odpowiadający stopniowi etatowemu z dniem powołania do pełnienia urzędu na stanowisku sędziego.

§ 4. Rozkaz personalny o powołaniu do zawodowej służby wojskowej kandydatów na stanowiska sędziów, o których mowa w § 1, wydaje, na wniosek Ministra Sprawiedliwości, z dniem powołania do pełnienia urzędu na stanowisku sędziego, Minister Obrony Narodowej.

§ 5. (uchylony).

Art. 23. § 1. Sędziowie sądów wojskowych do pełnienia urzędu na stanowisku sędziowskim są powoływani przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej, na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa.

§ 1a. Sędziowie sądów wojskowych są powoływani na stanowiska:

- 1) sędziego wojskowego sądu garnizonowego;
- 2) sędziego wojskowego sądu okręgowego.

§ 1b. Powołując do pełnienia urzędu na stanowisku sędziowskim, Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej wyznacza miejsce służbowe (siedzibę) sędziego.

§ 2. Zgromadzenie ocenia zgłoszonych kandydatów na stanowiska sędziów w drodze głosowania i przekazuje wszystkie zgłoszone kandydatury, ze wskazaniem liczby uzyskanych głosów, Krajowej Radzie Sądownictwa, za pośrednictwem Ministra Sprawiedliwości. Minister Sprawiedliwości i Minister Obrony Narodowej wyrażają o każdym z kandydatów do objęcia stanowiska sędziowskiego opinie wraz z uzasadnieniem, które Minister Sprawiedliwości przedstawia Krajowej Radzie Sądownictwa wraz z kandydaturami, a także z informacjami uzyskanymi od organu Policji o każdym z kandydatów.

§ 3. Kandydatów na stanowiska sędziów zgłasza Zgromadzeniu Minister Sprawiedliwości.

§ 4. Minister Sprawiedliwości w porozumieniu z Ministrem Obrony Narodowej może, po wysłuchaniu opinii kolegium właściwego sądu, zgłosić Krajowej Radzie Sądownictwa kandydatów na stanowiska sędziów.

§ 5. Kandydaci na stanowiska sędziów zgłaszają swoje kandydatury Ministrowi Sprawiedliwości. Minister Sprawiedliwości, przed zgłoszeniem kandydatur Zgromadzeniu ocenia kwalifikacje kandydatów, zasięga opinii właściwego kolegium i zawiadamia Ministra Obrony Narodowej, przekazując wypełnioną kartę zgłoszenia kandydata.

Art. 24. § 1. Sędziowie zajmują stanowiska:

- 1) sędziego wojskowego sądu garnizonowego;
- 2) sędziego wojskowego sądu okręgowego;
- 3) (uchylony);
- 4) (uchylony).

§ 2. (uchylony).

§ 3. Objęcie stanowiska przez sędziego stwierdza Minister Obrony Narodowej.

Art. 25. § 1. Sędziowie i ławnicy na rozprawach używają stroju urzędowego. Strojem urzędowym sędziego i ławnika na rozprawie sądowej jest toga, a sędziego przewodniczącego na rozprawie – także nakładany na kołnierz togi łańcuch z wizerunkiem orła.

§ 2. Minister Sprawiedliwości, w porozumieniu z Ministrem Obrony Narodowej, po zasięgnięciu opinii Krajowej Rady Sądownictwa, określi, w drodze rozporządzenia, wzór stroju urzędowego sędziów i ławników, uwzględniając uroczysty charakter stroju, odpowiedni dla powagi sądu, i tradycję utrwaloną w sądownictwie.

Art. 26. § 1. Minister Sprawiedliwości w porozumieniu z Ministrem Obrony Narodowej, po uzyskaniu zgody sędziego, może delegować sędziego na okres nieprzekraczający trzech miesięcy w roku kalendarzowym do pełnienia obowiązków sędziowskich lub wykonywania czynności administracyjnych w innym sądzie wojskowym lub w sądzie powszechnym albo w Ministerstwie Sprawiedliwości, a na wniosek Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego lub Prezesa Naczelnego Sądu Administracyjnego – także, odpowiednio, w Sądzie Najwyższym lub sądzie administracyjnym.

§ 2. Prezes wojskowego sądu okręgowego, po uzyskaniu zgody sędziego oraz kolegium właściwego sądu, może delegować sędziego wojskowego sądu garnizonowego do pełnienia obowiązków sędziego na obszarze właściwości danego wojskowego sądu okręgowego na czas nie dłuższy niż miesiąc w roku kalendarzowym.

§ 3. Za zgodą sędziego okres delegowania, o którym mowa w § 1 i 2, może zostać przedłużony na czas określony.

§ 4. Sędzia nie może łączyć funkcji orzekania z wykonywaniem czynności administracyjnych w Ministerstwie Sprawiedliwości lub innej jednostce organizacyjnej podległej Ministrowi Sprawiedliwości albo przez niego nadzorowanej, z wyłączeniem Krajowej Szkoły Sądownictwa i Prokuratury.

Art. 26a. § 1. Minister Sprawiedliwości w porozumieniu z Ministrem Obrony Narodowej może delegować sędziego, za jego zgodą, do pełnienia obowiązków lub pełnienia określonej funkcji poza granicami państwa w ramach działań podejmowanych przez organizacje międzynarodowe lub ponadnarodowe oraz

zespoły międzynarodowe, działające na podstawie umów międzynarodowych, w tym umów konstytuujących organizację międzynarodową, ratyfikowanych przez Rzeczpospolitą Polską, zgodnie z kwalifikacjami sędziego, na czas określony, nie dłuższy niż cztery lata, z możliwością ponownego delegowania na kolejny okres, nieprzekraczający czterech lat.

§ 2. Wydatki związane z delegacją sędziego sądu wojskowego poza granice państwa są pokrywane z budżetu państwa, z wyodrębnionych środków budżetowych Ministerstwa Obrony Narodowej.

§ 3. Wydatki, o których mowa w § 2, mogą być również pokrywane w całości lub w części ze środków przeznaczonych na ten cel przez organizację międzynarodową, którymi dysponowanie powierzono Ministrowi Obrony Narodowej.

Art. 27. Minister Obrony Narodowej w porozumieniu z Ministrem Sprawiedliwości może powierzyć czasowe pełnienie czynności sędziowskich oficerowi rezerwy powołanemu na ćwiczenia wojskowe, który jest sędzią sądu powszechnego.

Art. 28. § 1. Sędziowie są obowiązani do złożenia oświadczenia o swoim stanie majątkowym. Oświadczenie o stanie majątkowym dotyczy majątku odrębnego oraz objętego małżeńską wspólnością majątkową. Oświadczenie to powinno zawierać w szczególności informacje o posiadanych zasobach pieniężnych, nieruchomościach, udziałach i akcjach w spółkach prawa handlowego, a ponadto o nabytym przez tę osobę albo jej małżonka od Skarbu Państwa, innej państwowej osoby prawnej, gminy lub związku międzygminnego mieniu, które podlegało zbyciu w drodze przetargu. Oświadczenie to powinno również zawierać dane dotyczące prowadzenia działalności gospodarczej oraz pełnienia funkcji w spółkach prawa handlowego lub spółdzielniach, z wyjątkiem funkcji w radzie nadzorczej spółdzielni mieszkaniowej.

§ 1a. Oświadczenie, o którym mowa w § 1, składa się w dwóch egzemplarzach.

§ 2. Oświadczenia, o których mowa w § 1, sędziowie składają prezesowi właściwego wojskowego sądu okręgowego, który dokonuje analizy zawartych w nich danych.

§ 3. Prezesi wojskowych sądów okręgowych składają oświadczenie, o którym mowa w § 1, Krajowej Radzie Sądownictwa, która dokonuje analizy danych w nim zawartych.

§ 4. Oświadczenie, o którym mowa w § 1, składa się przed objęciem stanowiska, a następnie co roku do dnia 31 marca, według stanu na dzień 31 grudnia roku poprzedniego, a także w dniu opuszczenia stanowiska sędziego.

§ 5. Informacje zawarte w oświadczeniu o stanie majątkowym stanowią tajemnicę prawnie chronioną i podlegają ochronie przewidzianej dla informacji niejawnych o klauzuli tajności „zastrzeżone” określonej w przepisach o ochronie informacji niejawnych, chyba że sędzia, który złożył oświadczenie, wyraził pisemną zgodę na ich ujawnienie. W szczególnie uzasadnionych przypadkach podmiot uprawniony, zgodnie z § 2 lub 3, do odebrania oświadczenia może je ujawnić pomimo braku zgody składającego oświadczenie. Oświadczenie przechowuje się przez 6 lat.

§ 6. Jeden egzemplarz oświadczenia o stanie majątkowym podmiot uprawniony do odebrania oświadczenia zgodnie z § 2 lub § 3, przekazuje do urzędu skarbowego właściwego ze względu na miejsce zamieszkania sędziego. Właściwy urząd skarbowy jest uprawniony do analizy danych zawartych w oświadczeniu, w tym również do porównania jego treści z treścią uprzednio złożonych oświadczeń oraz rocznych zeznań podatkowych (PIT). Jeżeli wynik analizy budzi uzasadnione wątpliwości co do legalności pochodzenia majątku ujawnionego w oświadczeniu, urząd skarbowy kieruje sprawę do właściwego postępowania, prowadzonego na podstawie odrębnych przepisów.

Art. 29. Do złożenia oświadczenia, o którym mowa w art. 28, stosuje się odpowiednio formularz określony przepisami wydanymi na podstawie art. 11 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o ograniczeniu prowadzenia działalności gospodarczej przez osoby pełniące funkcje publiczne (Dz. U. z 2006 r. Nr 216, poz. 1584, z późn. zm.²⁾), dotyczącymi oświadczenia, o którym mowa w art. 10 ust. 1 tejże ustawy.

Art. 30. § 1. Sędzia nie może być zatrzymany ani pociągnięty do odpowiedzialności karnej bez zezwolenia właściwego sądu dyscyplinarnego. Nie

²⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2008 r. Nr 223, poz. 1458, z 2009 r. Nr 178, poz. 1375 oraz z 2010 r. Nr 182, poz. 1228.

dotyczy to zatrzymania w razie ujęcia sędziego na gorącym uczynku popełnienia przestępstwa, jeżeli zatrzymanie jest niezbędne do zapewnienia prawidłowego toku postępowania. Do czasu wydania uchwały zezwalającej na pociągnięcie sędziego do odpowiedzialności karnej wolno podejmować tylko czynności niecierpiące zwłoki.

§ 2. O zatrzymaniu sędziego niezwłocznie powiadamia się prezesa wojkowego sądu okręgowego właściwego ze względu na miejsce zatrzymania. Może on nakazać natychmiastowe zwolnienie zatrzymanego sędziego. O fakcie zatrzymania sędziego prezes wojkowego sądu okręgowego niezwłocznie zawiadamia Krajową Radę Sądownictwa, Ministra Sprawiedliwości i Ministra Obrony Narodowej.

§ 3. Wniosek o zezwolenie na pociągnięcie sędziego do odpowiedzialności karnej, jeżeli nie pochodzi od prokuratora, powinien być sporządzony i podpisany przez adwokata albo radcę prawnego będącego pełnomocnikiem.

§ 4. Postanowienie zezwalające na wszczęcie przeciwko sędziemu postępowania karnego można wydać, jeżeli zachodzi dostatecznie uzasadnione podejrzenie popełnienia przez niego przestępstwa.

§ 5. Jeżeli wniosek o zezwolenie na pociągnięcie sędziego do odpowiedzialności karnej nie odpowiada warunkom formalnym pisma procesowego określonym w Kodeksie postępowania karnego lub jest oczywiście bezzasadny, prezes sądu dyscyplinarnego odmawia jego przyjęcia. Na zarządzenie o odmowie przyjęcia wniosku przysługuje zażalenie do sądu dyscyplinarnego właściwego do rozpoznania wniosku.

§ 6. W terminie siedmiu dni od doręczenia uchwały odmawiającej zezwolenia na pociągnięcie sędziego do odpowiedzialności karnej, organowi lub osobie, która wniosła o zezwolenie, oraz rzecznikowi dyscyplinarnemu przysługuje zażalenie do sądu dyscyplinarnego drugiej instancji. W tym samym terminie sędziemu przysługuje zażalenie na uchwałę zezwalającą na pociągnięcie go do odpowiedzialności karnej. Poza tym do postępowania przed sądem dyscyplinarnym w sprawach o zezwolenie na pociągnięcie sędziego do odpowiedzialności karnej stosuje się przepisy o postępowaniu dyscyplinarnym.

Art. 31. Sędziowie są nieusuwalni ze swojego stanowiska, z wyjątkiem wypadków przewidzianych w ustawie.

Art. 32. § 1. Stosunek służbowy sędziego rozwiązuje się z mocy prawa, jeżeli sędzia zrzekł się urzędu lub został przeniesiony w stan spoczynku z powodu uznania orzeczeniem wojskowej komisji lekarskiej za trwale niezdolnego do zawodowej służby wojskowej. Zrzeczenie się urzędu jest skuteczne po upływie trzech miesięcy od dnia złożenia na ręce Ministra Sprawiedliwości oświadczenia, chyba że na wniosek sędziego Minister Sprawiedliwości określi inny termin. O rozwiązaniu stosunku służbowego z mocy prawa Minister Sprawiedliwości zawiadamia Krajową Radę Sądownictwa, Ministra Obrony Narodowej i sędziego, z tym że w wypadku zrzeczenia się urzędu również Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej.

§ 2. Sędziego, który zrzekł się urzędu, wyznacza się za jego zgodą ponownie na stanowisko zajmowane poprzednio lub na stanowisko równorzędne poprzednio zajmowanemu, jeżeli nie ma innych przeszkód prawnych i istnieje taka możliwość.

§ 3. W przypadku nieskorzystania przez sędziego z przysługującego mu prawa, o którym mowa w § 2, zwalnia się go z zawodowej służby wojskowej, chociażby nie spełniał warunków określonych w przepisach o służbie wojskowej żołnierzy zawodowych.

§ 4. (uchylony).

§ 5. (uchylony).

§ 6. (uchylony).

§ 7. (uchylony).

§ 8. (uchylony).

§ 9. (uchylony).

Art. 32a. § 1. W przypadku zniesienia sądu wojskowego sędzia tego sądu, na swój wniosek lub za swoją zgodą, jest powoływany, w trybie określonym w przepisach ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. – Prawo o ustroju sądów powszechnych (Dz. U. Nr 98, poz. 1070, z późn. zm.³⁾), na urząd sędziego sądu powszechnego, jeżeli nie ma innych przeszkód prawnych.

³⁾ Zmiany wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2001 r. Nr 154, poz. 1787, z 2002 r. Nr 153, poz. 1271, Nr 213, poz. 1802 i Nr 240, poz. 2052, z 2003 r. Nr 188, poz. 1838 i Nr 228, poz. 2256, z 2004 r. Nr 34, poz. 304, Nr 130, poz. 1376, Nr 185, poz. 1907 i Nr 273, poz. 2702 i 2703, z 2005 r. Nr 13, poz. 98, Nr 131, poz. 1102, Nr 167, poz. 1398, Nr 169, poz. 1410, 1413 i 1417, Nr 178, poz. 1479 i Nr 249, poz. 2104, z 2006 r. Nr 144, poz. 1044 i Nr 218, poz. 1592, z 2007 r. Nr 25, poz. 162, Nr 64, poz. 433, Nr 73, poz. 484, Nr 99, poz. 664, Nr 112, poz. 766, Nr 136, poz. 959, Nr 138, poz. 976, Nr 204, poz. 1482 i Nr 230, poz. 1698, z 2008 r. Nr 223, poz. 1457, Nr 228, poz. 1507 i Nr 234, poz. 1571, z 2009 r. Nr 1, poz. 4, Nr 9, poz. 57, Nr 26, poz. 156 i 157, Nr 56,

§ 2. W wypadku przewidzianym w § 1 Krajowa Rada Sądownictwa, z inicjatywy zainteresowanego, przedstawia Prezydentowi Rzeczypospolitej Polskiej, bez zasięgania opinii właściwego zgromadzenia sędziów, wniosek o powołanie sędziego sądu wojskowego na urząd sędziego sądu powszechnego.

§ 3. Powołanie sędziego sądu wojskowego na urząd sędziego sądu powszechnego w trybie, o którym mowa w § 2, następuje odpowiednio: sędzia wojskowego sądu garnizonowego na stanowisko sędziego w sądzie rejonowym, a sędzia wojskowego sądu okręgowego na stanowisko sędziego w sądzie okręgowym.

§ 4. W razie odmowy przedstawienia Prezydentowi Rzeczypospolitej Polskiej wniosku, o którym mowa w § 2, zainteresowanemu służy odwołanie do Sądu Najwyższego.

§ 5. Z chwilą powołania sędziego sądu wojskowego na urząd sędziego sądu powszechnego zwalnia się go, z mocy prawa, z zawodowej służby wojskowej.

Art. 33. § 1. Sędzia, który został mianowany, powołany lub wybrany do pełnienia funkcji w organach państwowych, samorządu terytorialnego, w służbie dyplomatycznej, konsularnej lub w organach organizacji międzynarodowych i ponadnarodowych działających na podstawie umów międzynarodowych ratyfikowanych przez Rzeczpospolitą Polską, jest obowiązany zrzec się niezwłocznie swojego urzędu.

§ 2. Sędzia, który zrzekł się urzędu z przyczyn określonych w § 1, może powrócić na urząd sędziego i poprzednio zajmowane stanowisko, jeżeli przerwa w pełnieniu obowiązków sędziego nie przekracza dziewięciu lat, chyba że pełnił funkcje sędziowskie w międzynarodowych lub ponadnarodowych organach sądowych.

§ 3. W wypadku przewidzianym w § 2 Krajowa Rada Sądownictwa, z inicjatywy zainteresowanego, po uzyskaniu opinii Zgromadzenia Sądów Wojskowych, przedstawia Prezydentowi Rzeczypospolitej Polskiej wniosek o powołanie byłego sędziego na urząd sędziego na poprzednio zajmowane stanowisko i miejsce służbowe, niezależnie od liczby stanowisk sędziowskich w danym sądzie, chyba że nie spełnia on warunków wymaganych do powołania na urząd sędziego.

poz. 459, Nr 157, poz. 1241, Nr 178, poz. 1375, Nr 219, poz. 1706 i Nr 223, poz. 1777, z 2010 r. Nr 182, poz. 1228 i Nr 205, poz. 1364, z 2011 r. Nr 109, poz. 627, Nr 126, poz. 714 i Nr 203, poz. 1192 oraz z 2012 r. poz. 637 i 672.

§ 4. W razie odmowy przedstawienia Prezydentowi Rzeczypospolitej Polskiej wniosku, o którym mowa w § 3, zainteresowanemu służy odwołanie do Sądu Najwyższego.

Art. 34. § 1. Prawomocne orzeczenie sądu dyscyplinarnego o złożeniu sędziego z urzędu oraz prawomocne orzeczenie sądu skazujące na środek karny pozbawienia praw publicznych lub zakazu zajmowania stanowiska sędziego pociąga za sobą, z mocy prawa, utratę urzędu i stanowiska sędziego. Stosunek służbowy sędziego wygasa z chwilą uprawomocnienia się orzeczenia.

§ 2. O wygaśnięciu stosunku służbowego, o którym mowa w § 1, sędziego zawiadamia Minister Sprawiedliwości w porozumieniu z Ministrem Obrony Narodowej.

Art. 35. § 1. Sędziego nie można zwolnić z zawodowej służby wojskowej przed rozwiązaniem stosunku służbowego z mocy prawa lub przed utratą przez niego stanowiska albo przeniesieniem w stan spoczynku.

§ 2. W przypadku, o którym mowa w § 1, sędziego zwalnia się z zawodowej służby wojskowej jednocześnie z rozwiązaniem stosunku służbowego z mocy prawa lub utratą przez niego tego stanowiska, a w przypadku stanu spoczynku – z dniem podjęcia ostatecznej uchwały o przeniesieniu.

§ 2a. W przypadku przeniesienia w stan spoczynku oraz w przypadku powołania na urząd sędziego sądu powszechnego w trybie określonym w art. 32a uznaje się, iż zwolnienie sędziego z zawodowej służby wojskowej nastąpiło w drodze wypowiedzenia stosunku służbowego zawodowej służby wojskowej dokonanego przez właściwy organ.

§ 3. Sędziego przenosi się w stan spoczynku, jeżeli z powodu choroby lub utraty sił uznany został orzeczeniem wojskowej komisji lekarskiej za niezdolnego do zawodowej służby wojskowej, chyba że na swój wniosek jest powoływany, w trybie określonym w przepisach ustawy, o której mowa w art. 32a § 1, z zastrzeżeniem § 4 i 5, na urząd sędziego sądu powszechnego, jeżeli nie ma innych przeszkód prawnych i istnieje taka możliwość.

§ 4. W przypadku uznania sędziego orzeczeniem wojskowej komisji lekarskiej za trwale niezdolnego do zawodowej służby wojskowej Krajowa Rada Sądownictwa, z inicjatywy zainteresowanego, przedstawia Prezydentowi Rzeczypospolitej Polskiej

– bez zasięgania opinii właściwego zgromadzenia sędziów – wniosek o powołanie sędziego sądu wojskowego na urząd sędziego sądu powszechnego.

§ 5. Powołanie sędziego sądu wojskowego na urząd sędziego sądu powszechnego w trybie, o którym mowa w § 3 i 4, następuje w sposób, o którym mowa w art. 32a § 3.

§ 6. W razie odmowy przedstawienia Prezydentowi Rzeczypospolitej Polskiej wniosku, o którym mowa w § 4, zainteresowanemu służy odwołanie do Sądu Najwyższego.

Art. 36. § 1. Sędziego, który z przyczyn określonych w art. 34 utracił stanowisko, zwalnia się z zawodowej służby wojskowej.

§ 2. Zwolnienie z przyczyn określonych w § 1 pociąga za sobą takie same skutki, jak zwolnienie żołnierza ukaranego karą dyscyplinarną usunięcia z zawodowej służby wojskowej, przewidzianą w przepisach o dyscyplinie wojskowej.

Art. 36a. § 1. Uposażenie sędziów sądów wojskowych w stanie spoczynku i uposażenie rodzinne członków ich rodzin ustala:

- 1) prezes wojskowego sądu garnizonowego – w stosunku do sędziów tego sądu;
- 2) prezes wojskowego sądu okręgowego – w stosunku do sędziów tego sądu oraz prezesa wojskowego sądu garnizonowego i jego zastępcy;
- 3) Minister Sprawiedliwości – w stosunku do prezesa wojskowego sądu okręgowego jego zastępców;
- 4) (uchylony).

§ 2. Uposażenie sędziów sądów wojskowych w stanie spoczynku i uposażenie rodzinne członków ich rodzin wypłaca wojskowy organ emerytalny.

§ 3. W razie orzeczenia kary wymienionej w art. 104 § 3 pkt 4 lub w przypadkach przewidzianych w art. 104 § 4 ustawy powołanej w art. 32a § 1 sędzia pozbawiony prawa do stanu spoczynku i uposażenia albo członek jego rodziny pozbawiony prawa do uposażenia rodzinnego nabywa prawo do zaopatrzenia emerytalnego, jeżeli spełnia warunki określone w przepisach ustawy z dnia 10 grudnia 1993 r. o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych oraz ich rodzin (Dz. U. z 2004 r. Nr 8, poz. 66, z późn. zm.⁴⁾).

⁴⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2004 r. Nr 121, poz. 1264 i Nr 191, poz. 1954, z 2005 r. Nr 10, poz. 65 i Nr 130, poz. 1085, z 2006 r. Nr 104, poz. 708 i

§ 4. Minister Obrony Narodowej w porozumieniu z Ministrem Sprawiedliwości określi, w drodze rozporządzenia, szczegółowe zasady i tryb ustalania i wypłacania uposażeń sędziom sądów wojskowych w stanie spoczynku oraz uposażeń rodzinnych członkom ich rodzin, mając na uwadze konieczność zapewnienia osobom uprawnionym ciągłości źródeł utrzymania oraz udogodnień w odbiorze uposażeń i uposażeń rodzinnych.

Rozdział 5

Odpowiedzialność dyscyplinarna sędziów sądów wojskowych

Art. 37. § 1. Za wykroczenia oraz za przewinienia dyscyplinarne sędziowie ponoszą odpowiedzialność dyscyplinarną przed sądami dyscyplinarnymi.

§ 2. Przewinieniem dyscyplinarnym w rozumieniu ustawy jest naruszenie obowiązków sędziego, w tym oczywista i rażąca obraza przepisów prawa, uchybienie powadze stanowiska sędziowskiego, naruszenie dyscypliny wojskowej oraz zasad honoru i godności żołnierskiej.

§ 3. Sędzia odpowiada dyscyplinarnie także za swoje postępowanie przed objęciem stanowiska, jeżeli przez nie uchybił obowiązkowi piastowanego wówczas urzędu państwowego lub okazał się niegodnym stanowiska sędziego.

Art. 38. Prowadzenie postępowania karnego przeciwko sędziemu nie wyklucza postępowania dyscyplinarnego o ten sam czyn.

Art. 39. § 1. Karami dyscyplinarnymi są:

- 1) upomnienie;
- 2) nagana;
- 3) usunięcie z zajmowanej funkcji;
- 4) przeniesienie na inne miejsce służbowe;
- 5) złożenie sędziego z urzędu.

§ 2. Orzekając karę złożenia sędziego z urzędu, sądy dyscyplinarne mogą wystąpić do właściwego organu z wnioskiem o pozbawienie ukaranego stopnia oficerskiego.

711, z 2007 r. Nr 82, poz. 559, z 2008 r. Nr 208, poz. 1308, z 2009 r. Nr 24, poz. 145, Nr 79, poz. 669, Nr 95, poz. 785 i Nr 161, poz. 1278, z 2010 r. Nr 27, poz. 141, Nr 36, poz. 204, Nr 113, poz. 745 i Nr 167, poz. 1130 oraz z 2012 r. poz. 664.

§ 3. Sędzia, któremu wymierzono karę określoną w § 1 pkt 3 lub 4, nie może być wyznaczony przez okres pięciu lat na wyższe sędziowskie stanowisko służbowe, a także nie może w tym okresie być członkiem kolegium sądu wojskowego, orzekać w sądzie dyscyplinarnym oraz odzyskać utraconej funkcji.

§ 4. Wymierzenie kary określonej w § 1 pkt 5 pociąga za sobą utratę możliwości ponownego powołania ukaranego na urząd sędziego.

§ 5. W wypadku przewinienia dyscyplinarnego lub wykroczenia mniejszej wagi, sąd dyscyplinarny może odstąpić od wymierzania kary.

Art. 39a. § 1. Sądami dyscyplinarnymi w sprawach dyscyplinarnych sędziów sądów wojskowych są:

- 1) w pierwszej instancji – wojskowe sądy okręgowe;
- 2) w drugiej instancji – Sąd Najwyższy – Izba Wojskowa.

§ 2. Miejscowo właściwy do rozpoznania sprawy sędziego w postępowaniu dyscyplinarnym oraz w sprawach, o których mowa w art. 15 § 3b lub w art. 30 § 1, jest sąd dyscyplinarny, w okręgu którego znajduje się miejsce służbowe sędziego objętego postępowaniem.

§ 3. Sądy dyscyplinarne orzekają w składzie trzech sędziów. Do orzekania w sądzie dyscyplinarnym są uprawnieni wszyscy sędziowie danego sądu dyscyplinarnego, z wyjątkiem prezesa sądu oraz rzecznika dyscyplinarnego.

§ 4. Jeżeli z powodu wyłączenia sędziów rozpoznanie sprawy w danym sądzie dyscyplinarnym nie jest możliwe i nie ma również możliwości przekazania tej sprawy innemu równorzędnemu sądowi dyscyplinarnemu, Sąd Najwyższy – Izba Wojskowa przekazuje sprawę do rozpoznania odpowiedniemu sądowi dyscyplinarnemu ustanowionemu dla sędziów sądów powszechnych.

Art. 40. § 1. Uprawnionym oskarżycielem przed sądem dyscyplinarnym w sprawach sędziów wojskowych sądów okręgowych, a także prezesów oraz zastępców prezesów wojskowych sądów garnizonowych, jest rzecznik dyscyplinarny, zaś w sprawach pozostałych sędziów – zastępca rzecznika dyscyplinarnego.

§ 2. Spośród sędziów sądów wojskowych Zgromadzenie wybiera co najwyżej 3 kandydatów na rzecznika dyscyplinarnego.

§ 3. Zastępcę rzecznika dyscyplinarnego wybiera Zgromadzenie spośród sędziów wojskowych pełniących służbę w okręgu innym niż rzecznik dyscyplinarny.

§ 4. Rzecznik dyscyplinarny działa przy Krajowej Radzie Sądownictwa. Kadencja rzecznika dyscyplinarnego trwa cztery lata, a kadencja zastępcy rzecznika dyscyplinarnego dwa lata.

§ 5. Zgromadzenie zgłasza Krajowej Radzie Sądownictwa wybranych kandydatów na rzecznika dyscyplinarnego oraz zastępcę rzecznika dyscyplinarnego najpóźniej na trzy miesiące przed upływem kadencji albo w terminie miesiąca od jego ustąpienia. Krajowa Rada Sądownictwa wybiera spośród zgłoszonych kandydatów rzecznika dyscyplinarnego.

§ 6. W razie przeszkód w pełnieniu obowiązków przez rzecznika dyscyplinarnego, jego obowiązki przejmuje zastępca rzecznika dyscyplinarnego, do czasu ustania przeszkody.

§ 7. Rzecznik dyscyplinarny jest uprawniony do przejęcia każdej sprawy prowadzonej przez zastępcę rzecznika dyscyplinarnego w przypadku istnienia przeszkody w wypełnianiu przez niego obowiązków, a także jeżeli uzna to za uzasadnione interesem wymiaru sprawiedliwości.

§ 8. Do zastępcy rzecznika stosuje się odpowiednio przepisy o rzeczniku dyscyplinarnym.

§ 9. Obwiniony może ustanowić obrońcę spośród sędziów sądów wojskowych, adwokatów lub radców prawnych.

Art. 41. § 1. Rzecznik dyscyplinarny podejmuje czynności dyscyplinarne na żądanie Krajowej Rady Sądownictwa, Ministra Sprawiedliwości, Ministra Obrony Narodowej, prezesów właściwych sądów wojskowych, kolegium, a także z własnej inicjatywy. Rzecznik dyscyplinarny w zakresie prowadzenia postępowania wyjaśniającego jest związany wskazaniem organu uprawnionego.

§ 2. Rzecznik dyscyplinarny przeprowadza postępowanie, które ma na celu wstępne wyjaśnienie okoliczności koniecznych do ustalenia znamion czynu zarzucanego obwinionemu oraz zgromadzenie i utrwalenie dowodów dla sądu dyscyplinarnego.

§ 3. Po przeprowadzeniu postępowania, o którym mowa w § 2, jeżeli zachodzą podstawy do wszczęcia postępowania dyscyplinarnego, rzecznik dyscyplinarny wszczyna postępowanie dyscyplinarne i przedstawia sędziemu na piśmie zarzuty.

§ 4. Po przedstawieniu zarzutów obwiniony, w terminie 14 dni, może złożyć wyjaśnienia i zgłosić wnioski o przeprowadzenie dowodów.

§ 5. Po upływie terminu, o którym mowa w § 4, a w razie potrzeby po przeprowadzeniu dalszych dowodów, rzecznik dyscyplinarny składa wniosek o rozpoznanie sprawy dyscyplinarnej do sądu dyscyplinarnego. Wniosek powinien zawierać dokładne określenie czynu, który jest przedmiotem postępowania, oraz uzasadnienie.

Art. 41a. § 1. Po rozpoznaniu sprawy na rozprawie, sąd dyscyplinarny orzeka wyrokiem.

§ 2. Jeżeli przewinienie zawiera znamiona przestępstwa, sąd dyscyplinarny z urzędu rozpoznaje sprawę w zakresie zezwolenia na pociągnięcie sędziego do odpowiedzialności karnej i wydaje postanowienie w przedmiocie zezwolenia, o którym mowa w art. 30 § 1, co nie wstrzymuje biegu postępowania dyscyplinarnego.

§ 3. Od wydanych w pierwszej instancji wyroków sądu dyscyplinarnego oraz postanowień i zarządzeń zamykających drogę do wydania wyroku przysługuje odwołanie obwinionemu i rzecznikowi dyscyplinarnemu, a także Krajowej Radzie Sądownictwa, Ministrowi Sprawiedliwości oraz Ministrowi Obrony Narodowej, którym doręcza się odpis orzeczenia.

§ 4. Rozstrzygnięcia zapadające w toku postępowania dyscyplinarnego wymagają z urzędu uzasadnienia na piśmie i doręczenia ich stronom.

Art. 41b. § 1. Sąd dyscyplinarny może zawiesić w czynnościach służbowych sędziego, przeciwko któremu wszczęto postępowanie dyscyplinarne lub o ubezwłasnowolnienie.

§ 1a. Jeżeli sąd dyscyplinarny wydaje uchwałę zezwalającą na pociągnięcie sędziego do odpowiedzialności karnej za przestępstwo umyślne, z urzędu zawiesza sędziego w czynnościach służbowych, a wydając uchwałę zezwalającą na pociągnięcie sędziego do odpowiedzialności karnej za przestępstwo nieumyślne, może z urzędu zawiesić sędziego w czynnościach służbowych.

§ 2. Zawieszenie w czynnościach sędziego pociąga za sobą skutki zawieszenia w czynnościach służbowych na podstawie przepisów o dyscyplinie wojskowej; nie dotyczy to osób, w stosunku do których wszczęto postępowanie o ubezwłasnowolnienie.

§ 3. Zawieszenie w czynnościach ustaje z chwilą prawomocnego zakończenia postępowania, o którym mowa w § 1, jeżeli sąd dyscyplinarny wcześniej nie uchylił zawieszenia.

§ 4. Na uchwałę w przedmiocie zawieszenia w czynnościach sędziego przysługuje zażalenie do sądu drugiej instancji. Wniesienie zażalenia nie wstrzymuje wykonania uchwały.

Art. 41c. § 1. Przewodniczący sądu dyscyplinarnego pierwszej instancji przesyła odpis prawomocnego wyroku sądu dyscyplinarnego Krajowej Radzie Sądownictwa, Ministrowi Sprawiedliwości i Ministrowi Obrony Narodowej, a ponadto prezesowi właściwego sądu i kolegium.

§ 2. Wykonanie wyroku należy do Ministra Sprawiedliwości w porozumieniu z Ministrem Obrony Narodowej.

Art. 42. § 1. Odpis prawomocnego wyroku skazującego na karę dyscyplinarną dołącza się do akt osobowych ukaranego.

§ 2. Po upływie pięciu lat od uprawomocnienia się wyroku orzekającego karę przewidzianą w art. 39 § 1 pkt 1–4, Minister Sprawiedliwości w porozumieniu z Ministrem Obrony Narodowej zarządza usunięcie odpisu wyroku z akt osobowych, jeżeli w tym okresie nie wydano przeciwko ukaranemu innego wyroku skazującego.

Art. 42a. Krajowa Rada Sądownictwa, Pierwszy Prezes Sądu Najwyższego, Minister Sprawiedliwości oraz Minister Obrony Narodowej mogą wystąpić o wznowienie postępowania dyscyplinarnego.

Rozdział 6

(uchylony).

Rozdział 7

(uchylony).

Rozdział 8

Ławnicy

Art. 54. Ławnikiem w sądzie wojskowym, zwanym dalej „ławnikiem”, może być tylko żołnierz w czynnej służbie wojskowej, a w przypadkach określonych w ustawie – również ławnik sądu powszechnego.

Art. 55. § 1. Ławnikiem może być żołnierz, który:

- 1) ukończył 18 lat i korzysta z praw cywilnych i obywatelskich;
- 2) jest nieskazitelnego charakteru oraz wyróżnia się w wykonywaniu zadań służbowych i przestrzeganiu dyscypliny wojskowej.

§ 2. Ławnikiem nie może być żołnierz, który pełni służbę w sądzie wojskowym, w wojskowej jednostce organizacyjnej prokuratury lub w żandarmerii wojskowej.

§ 3. Nie można być ławnikiem jednocześnie w więcej niż jednym sądzie.

Art. 56. § 1. Ławników wybiera się do wojskowych sądów okręgowych.

§ 2. Ławników wybiera się większością głosów na zebraniach żołnierzy jednostek wojskowych, stacjonujących na obszarze właściwości poszczególnych sądów wojskowych, spośród kandydatów zgłoszonych na zebraniu.

§ 3. Kadencja ławnika trwa 3 lata. Ławników będących żołnierzami pełniącymi zasadniczą służbę wojskową wybiera się na okres odbywania tej służby.

§ 4. Liczbę ławników wybieranych do poszczególnych sądów wojskowych oraz termin ich wyboru określają prezesi właściwych sądów wojskowych.

Art. 57. (uchylony).

Art. 58. § 1. Mandat ławnika wygasa:

- 1) w razie śmierci;
- 2) z upływem kadencji;
- 3) z dniem zwolnienia z czynnej służby wojskowej;
- 4) w razie przeniesienia do pełnienia służby w organach wymienionych w art. 55 § 2;
- 5) w razie przeniesienia do innej jednostki wojskowej, stacjonującej na obszarze właściwości innego sądu wojskowego;
- 6) w razie skazania prawomocnym wyrokiem sądu lub warunkowego umorzenia postępowania karnego;
- 7) w razie orzeczenia prawomocnym wyrokiem o ograniczeniu lub utracie praw cywilnych;
- 8) w razie uznania prawomocnym orzeczeniem dyscyplinarnym winnym naruszenia honoru i godności żołnierskiej;

- 9) w razie odwołania ławnika przez zebranie żołnierzy w jednostce wojskowej, w której pełni służbę;
- 10) wskutek zrzeczenia się mandatu.

§ 2. Prezes właściwego sądu stwierdza wygaśnięcie mandatu ławnika.

Art. 59. § 1. Zebranie żołnierzy w jednostce wojskowej, w której ławnik pełni służbę, odwołuje ławnika większością głosów w razie:

- 1) niewykonywania obowiązków ławnika;
- 2) zachowania godzącego w powagę sądu;
- 3) utraty warunków, o których mowa w art. 55 § 1 pkt 2.

§ 2. Zebranie żołnierzy, o którym mowa w § 1, może odwołać ławnika z własnej inicjatywy lub na wniosek prezesa właściwego sądu wojskowego.

Art. 60. § 1. W wypadku wygaśnięcia mandatu lub odwołania ławnika dokonuje się, w razie potrzeby, wyboru nowego ławnika.

§ 2. Dodatkowe wybory ławników zarządza prezes właściwego sądu wojskowego.

§ 3. Mandat ławnika wybranego dodatkowo w czasie trwania kadencji wygasa z upływem kadencji ogółu ławników sądu.

Art. 61. W wypadkach określonych w art. 58 § 1 pkt 2, 3 i 5 ławnik może jeszcze być wyznaczony do udziału w rozpoznaniu sprawy rozpoczętej z jego udziałem przed dniem wygaśnięcia mandatu, do czasu jej zakończenia.

Art. 62. Ławnicy składają ślubowanie według roty ustalonej dla sędziów wobec prezesa właściwego sądu wojskowego, który po odebraniu ślubowania dokonuje wpisu na listę ławników.

Art. 63. Ławnicy pełniący czynną służbę wojskową w garnizonach, poza miejscem rozpoznania sprawy, otrzymują należności przysługujące żołnierzom zawodowym z tytułu podróży służbowej.

Art. 64. Minister Obrony Narodowej w porozumieniu z Ministrem Sprawiedliwości określa, w drodze rozporządzenia, organizację zebrań żołnierskich oraz szczegółowe zasady wybierania i odwoływania ławników.

Rozdział 8a

Asystenci sędziów, urzędnicy i inni pracownicy sądów wojskowych

Art. 64a. W sądach wojskowych mogą być zatrudniani asystenci sędziów.

Art. 64b. § 1. W sądach wojskowych są zatrudniani urzędnicy i inni pracownicy sądowi.

§ 2. Zasady zatrudniania urzędników i innych pracowników sądów wojskowych oraz ich obowiązki i prawa określają przepisy ustawy z dnia 18 grudnia 1998 r. o pracownikach sądów i prokuratury (Dz. U. z 2011 r. Nr 109, poz. 639, Nr 113, poz. 659 i Nr 203, poz. 1192).

Rozdział 9

Zmiany w przepisach obowiązujących oraz przepisy przejściowe i końcowe

Art. 65–69. (pominięte).

Art. 70. § 1. Do sądów wojskowych, asystentów sędziów oraz ławników stosuje się odpowiednio przepisy art. 4, art. 5, art. 8, art. 22b § 2, art. 37 § 8, art. 37e § 1 i 3, art. 40, art. 41a–41d, art. 42, art. 44–52, art. 53 § 1–3, art. 54, art. 56, art. 57 § 1 i 7 zdanie pierwsze i drugie, art. 58 § 1, 3–4a i 5–6, art. 60, art. 65, art. 66, art. 69 § 1–2a, art. 70, art. 71, art. 73–75, art. 77 § 2–2b, 3a, 4 i 6–7, art. 78 § 1–4, art. 78a § 1–3 i 6, art. 79, art. 80 § 2d–2h i 4, art. 82a, art. 83, art. 84 § 3, art. 85, art. 86, art. 89, art. 90, art. 91 § 1, 1c–2, 6, 7 i 9–12, art. 91a, art. 92, art. 93, art. 94 § 1, 3 i 4, art. 95, art. 98 § 1 i 2, art. 99, art. 100 § 1–4, art. 101 § 2–4, art. 102, art. 104–106d, art. 106f, art. 106g, art. 108, art. 111, art. 114 § 5–7, art. 115–118, art. 120–122, art. 125–128, art. 130, art. 131, art. 133, art. 147 § 3, art. 156, art. 159 § 1 pkt 5 i 6, art. 167, art. 169, art. 170 § 3 i art. 171–174 ustawy, o której mowa w art. 32a § 1, oraz przepisy wydane na podstawie art. 41 § 2, art. 41e, art. 57 § 9, art. 58 § 7, art. 78 § 5, art. 78a § 7, art. 91 § 8, art. 106e i art. 148 § 3 tej ustawy, z tym że:

- 1) określone w przepisach czynności i uprawnienia Ministra Sprawiedliwości, zgromadzenia ogólnego sędziów, kolegium sądu, prezesów sądów rejonowych, okręgowych i apelacyjnych oraz prezesa sądu dyscyplinarnego wykonują odpowiednio: Minister Sprawiedliwości w porozumieniu z Ministrem Obrony Narodowej, Zgromadzenie Sędziów Sądów Wojskowych, kolegium wojskowego sądu okręgowego, prezesi sądów wojskowych i prezes sądu

dyscyplinarnego, a czynności i uprawnienia prezesa sądu apelacyjnego w zakresie nadzoru administracyjnego – Minister Sprawiedliwości;

- 2) uprawnienia określone w art. 92 § 1 powołanej ustawy przysługują, jeżeli sędzia wojskowy nie nabył wcześniej prawa do urlopu dodatkowego określonego w przepisach ustawy z dnia 11 września 2003 r. o służbie wojskowej żołnierzy zawodowych (Dz. U. z 2010 r. Nr 90, poz. 593, z późn. zm.⁵⁾);
- 3) oceny pracy sędziów sądów wojskowych dokonują sędziowie wizytatorzy, powoływani przez Ministra Sprawiedliwości spośród sędziów wojskowego sądu okręgowego, po zasięgnięciu opinii kolegium wojskowego sądu okręgowego; negatywna opinia kolegium jest dla Ministra Sprawiedliwości wiążąca; kandydatów do sprawowania funkcji wizytatora zgłasza prezes wojskowego sądu okręgowego;
- 4) przepisów art. 131 powołanej ustawy nie stosuje się w przypadkach określonych w art. 15 niniejszej ustawy;
- 5) uprawnienia określone w art. 172–174 powołanej ustawy przysługują w przypadku określonym w art. 61 niniejszej ustawy;
- 6) uprawnienia określone w art. 172 § 3 i art. 173 powołanej ustawy nie przysługują ławnikom w czynnej służbie wojskowej;
- 7) obsada wolnych stanowisk sędziowskich, o których mowa w art. 56 § 1–2a powołanej ustawy, następuje z uwzględnieniem potrzeb kadrowych sądownictwa wojskowego;
- 8) zgłoszenia kandydatury na wolne stanowisko sędziowskie dokonuje się poprzez złożenie karty zgłoszenia w dwóch egzemplarzach; nie ma zastosowania system teleinformatyczny obsługujący postępowanie w sprawie powołania do pełnienia urzędu na stanowisku sędziego sądu powszechnego.

§ 1a. (uchylony).

§ 2. W sprawach nieuregulowanych w ustawie prawa i obowiązki sędziów sądów wojskowych określają przepisy o służbie wojskowej żołnierzy zawodowych.

⁵⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2010 r. Nr 107, poz. 679, Nr 113, poz. 745, Nr 127, poz. 857, Nr 182, poz. 1228 i Nr 238, poz. 1578, z 2011 r. Nr 22, poz. 114, Nr 112, poz. 654, Nr 122, poz. 696, Nr 171, poz. 1016 i Nr 236, poz. 1396 oraz z 2013 r. poz. 675, 829, 852 i 1355.

§ 3. Uposażenie sędziów sądów wojskowych określają przepisy o uposażeniu żołnierzy, z tym że nie może być ono niższe od wynagrodzenia sędziów sądów powszechnych na stanowiskach równorzędnych, ustalonych przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej.

§ 4. Do sędziów sądów wojskowych stosuje się odpowiednio art. 17 ust. 1 ustawy z dnia 11 września 2003 r. o służbie wojskowej żołnierzy zawodowych.

Art. 71. (uchylony).

Art. 72. (pominięty).

Art. 73. § 1. Sędziowie, którzy w dniu wejścia w życie ustawy są sędziami wojskowych sądów garnizonowych i wojskowych sądów okręgowych, pozostają nadal na dotychczasowych stanowiskach służbowych.

§ 2. Przepis § 1 stosuje się odpowiednio do aplikantów i asesorów sądów garnizonowych.

§ 3. Sędziowie wojskowi w Izbie Wojskowej Sądu Najwyższego, wykonujący dotychczas czynności nadzoru administracyjnego nad sądami wojskowymi, oraz sędziowie wojskowi wyznaczeni na stanowiska w Biurze Nadzoru Pozainstancyjnego w Izbie Wojskowej Sądu Najwyższego stają się z dniem wejścia w życie ustawy sędziami wojskowych sądów okręgowych.

§ 4. Sędziowie, o których mowa w § 3, mogą być wyznaczeni na stanowiska służbowe w:

- 1) Biurze Nadzoru Pozainstancyjnego w Izbie Wojskowej Sądu Najwyższego;
- 2) departamencie, o którym mowa w art. 5 § 4;
- 3) wojskowym sądzie okręgowym.

§ 5. Wyznaczenia, o którym mowa w § 4 pkt 3, dokonuje Minister Sprawiedliwości w porozumieniu z Ministrem Obrony Narodowej.

Art. 74. Po wejściu w życie ustawy kadencję, o której mowa w art. 10 § 2, rozpoczyna Prezes Wojskowego Sądu Okręgowego w Warszawie.

Art. 75. Ilekroć w innych ustawach jest mowa o szefie sądu wojskowego lub jego zastępcy, należy przez to rozumieć prezesa sądu wojskowego lub jego zastępcę.

Art. 76. Postępowanie dyscyplinarne wszczęte przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy prowadzi się nadal według przepisów dotychczasowych.

Art. 77. Do osób, które rozpoczęły staż asesorski lub aplikację sądową w sądach wojskowych przed dniem wejścia w życie ustawy, stosuje się przepisy dotychczasowe.

Art. 78. (pominięty).

Art. 79. Traci moc ustawa z dnia 8 czerwca 1972 r. o ustroju sądów wojskowych (Dz. U. Nr 23, poz. 166, z 1989 r. Nr 73, poz. 436, z 1991 r. Nr 113, poz. 491, z 1995 r. Nr 89, poz. 443, z 1996 r. Nr 7, poz. 44 oraz z 1997 r. Nr 98, poz. 604).

Art. 80. Ustawa wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 1998 r.